1Piv water as expiation आ॑पो नि॑ष्कृतिः MaiS. i.8.3 (i.118.4); **1Pv** water as truth आ॑पः स॒त्यम् MaiS. iv.1.4 (iv.6.2); सत्यं वा आपः JaimiBr. 1.4; **1Pvi** water connected with truth अन्वा॑भवत् ... अ॒द्भिस्स॒त्यम् KāṭhS. 35.15 (iii.61.8); **1Pvii** water as compassionateness (of Viṣṇu) आपो दयार्द्रता विष्णोः ... निगद्यते AhirbuS. 58.59; **1Qi** water as *darbha* grass द॒र्भा॑ ए॒ता वै॑ शु॒ष्का आ॑पः MaiS. iii.6.3 (iii.63.4); आ॒पो द॒र्भाः ... अ॒द्भिरे॒वैनमे॒तद॒द्भ्यो नि॒र्मि॑मीते ŚatBr. II.ii.3.11; **1Qii** water as *kuśa* grass आ॒पः कु॒शाः ... अ॒द्भिरे॒वैनमे॒तद॒द्भ्यो नि॒र्मि॑मीते ŚatBr. (K.) I. ii.3.9; [कुशमप्सु AmaK. 2767]; **1Qiii** water as *barhiṣṭha* plant बर्हिष्ठे ... अपाम् Vaija. 282.13; NānārthāSaṁ. i.43.6; **1Qiv** water as *mustaka* grass मुस्तकेऽप्यपाम् Vaija. 282.13; NānārthāSaṁ. i.43.6; **1Qv** water as plant *hrībera*, i.e. Andropogon or Pavonia Odorata आपः ... ह्रीबेर एव च NānārthāSaṁ. i.5.45; **1Ri** water as the five elements त॒देवाग्नि॒स्तदा॑दि॒त्यः ... ता आ॒पः स प्र॒जाप॑तिः VājaS. 32.1; VājaS. (K.) 35.23; स॒प्ताप॒स्स्वप॑तो लो॒कमी॑युः VājaS.34.55; VājaS. (K.) 33.43 (Sāy. अप्शब्दोपलक्षितानि देहबीजानि पञ्चभूतानि); सोऽद्भ्य एव पुरुषं समुद्धृत्यामूर्छयत् AitĀ. II.iv.1.5; AitU. 1.3; सोऽपोऽभ्यतपत् ताभ्योऽभितप्ताभ्यो मूर्तिरजायत AitĀ. II. iv.3.2; यः ... अद्भ्यः पूर्वमजायत KāṭhU. 4.6; महाभूतमयीभिस्तु क्वचिदद्भिरिवाततम् AhirbuS. 9.16; एवमीक्षित्वा सः अद्भ्य एव अप्प्रधानेभ्य एव पञ्चभूतेभ्यः ... सृष्टवान् AitUBh. 253.2 (*on* 1.3); यः प्रत्यगात्मा ... अद्भ्यः पूर्वम् अप्सहितेभ्यः पञ्चभूतेभ्यः ... अजायत KāṭhUBh. 153.16 (*on* 4.6); अद्भ्यः आण्डं समवर्तत ChāndoUBh. 197.13 (*on* iii.19.1); समुदितान्येव भूतान्यब्बाहुल्यात् ChāndoUBh. 289.7 (*on* v.8.2); तपोऽप्सु तप्यमानासु ह्यण्डं जज्ञे हिरण्मयम् BṛĀraUBhVā. i.2.151; अद्भिर्भूतान्तरसंसृष्टाभिः सह जीवस्य गमनं प्रतीयते VedāntDī. 141.10 (*on* iii.1.1); हिरण्यगर्भः ... अबाद्युपलक्षितभूतैः ... उत्पन्नः TattvPrakā. 87A.5 (*on* ii.1.17); आपः ... अबुपलक्षितानि पञ्चभूतानि वा AdvaiSi. 423.15; (अपोऽथ अद्भ्यः सलिलस्य मध्ये ... शिश्रियाते) अद्भ्यः अबुपलक्षितेभ्य पञ्चमहाभूतेभ्यः BhārBhāDī. *on* v.45.3; **1Rii** water as one of the five elements of creation इमानि च पञ्च महाभूतानि पृथिवी वायुराकाश आपो ज्योतींषि AitĀ. II.vi.1.8; II.iii.1.2; ŚaṅkhaSm. 7.24; PañcPra. 29.2; YatīndraMaDī. 40.7; NityoNi. 7.4; पृथिव्यप्तेजोवायुराकाशा मे॑ शु॒ध्य॒न्ताम् TaiĀ. x.56.1 (875.5); आकाशो ह वा एष देवो वायुरग्निरापः पृथिवी PraśnaU. 2.2; पृथिवी च पृथिवीमात्रा च आपश्चापोमात्रा PraśnaU. 4.8; स प्राणमसृजत प्राणात् ... आपः PraśnaU. 6.4; एतस्माज्जायते ... खं वायुर्ज्योतिरापः पृथिवी MuṇḍaU. ii.1.3; एतस्मादात्मन आकाशः संभूतः। आकाशाद्वायुः। वायोरग्निः। अग्नेरापः। अद्भ्यः पृथिवी TaiU. ii.1.1; SarvaVeSāSaṁ. 336; NārāyUTāU. 81.10 (1); SiddhāTa. 19.4; ŚaktiSaṁT. i.1.113; पृथ्व्यप्तेजोऽनिलखे समुत्थिते पञ्चात्मके योगगुणे प्रवृत्ते। न तस्य रोगः ... प्राप्तस्य योगाग्निमयं शरीरम् ŚvetāU. 2.12; ŚvetāUBh. 145.17 (*on* 2.12); Śvetā U.6.2; ŚvetāUBh. 21.7 (*on* 6.2); आविशन्ति ... अपो वायुं पृथिवीं च ... एवंभूता गर्भभूता भवन्ति MahāBhā. i.85.11; महाभूतानि खं वायुरग्निरापस्तथा च भूः MahāBhā. iii.201.16; vi. 6.4; NyāySū. i.1.13; स प्रभुः ... पृथिव्यापस्तथाकाशं वायुस्तेजश्च MahāBhā. vi.9.18; vi.63.3; xiii.2.72; अहंकारात् प्रसूतानि महाभूतानि पञ्च वै। पृथिवी वायुराकाशमापो ज्योतिश्च MahāBhā. xiv.42.1; तेजोऽतस्तथाह्याह। आपः BrahmSū. ii.3.11; अप्तेजोवायूनां पूर्वं पूर्वमपोह्याकाशस्योत्तरः NyāySū. iii.1.63; NyāyMañ. ii.56.31; आपो रसगुणाः स्मृताः ManuSm. 1.78; पृथ्व्यप्तेजोऽनिलाकाशं शरीरं भूतपञ्चकम्। इन्द्रजालोपमं विद्धि JayāS. 10.15; आपो रसान् विकुर्वन्त्यो गन्धमात्रं ससर्जिरे VāyuP. i.4.50; आरोहस्य क्रमेणैव सोपानान्यभिदध्महे। भूमिरापोऽनलो वायुराकाशः BrahmāṇḍP. iii.37.58; i.3.32; मनसः खं ततो वायुरग्निरापो धरा क्रमात् SūrySi. 12.23; तदेवमप उत्पादयतीति प्रकृतिः SāṁkhyaKāBh. 3.22 (*on* 3); रसतन्मात्रादापः ... उत्पद्यन्ते SāṁkhyaKāBh. 15.29 (*on* 22); ṢaḍdarSa.(Ha.) 40; LiṅgaP. i.3.21; ŚivaP. vii (1).10.19 (512A.15); ṢaḍdarSa. (Rā.) 50; द्रवाणां चापां करकादिः कठिनो विकारः BrahmSi. 11.7; तेनात्मनापोऽनलमूर्तिरत्वरन् ... वायुमुपेत्य BhāgP. ii.2.28; भवेत् ... अप्सु गन्धः ŚlokaVār. 5(8).6 (474.4); VedāntKau. 190.1 (*on* ii.2.16); PrakaPañ. 55.9; अचेतनयोरप्यप्तेजसोश्चेतनवदुपचारदर्शनात् BrahmSūBh. (Śaṅ.) 41.7 (*on* i.1.5); 42.10 (*on* i.1.6); VedāntKau. 24.14 (*on* i.1.6); अप्सु हि ओता च प्रोता च पृथिवी ChāndoUBh. 11.9 (*on* i.1.2); आपः रसगुणेनासाधारणेन पूर्वगुणानुप्रवेशेन च चतुर्गुणाः PraśnaUBh. 301.18 (*on* 6.4); SarvaVeSāSaṁ. 410; NayaVi. 211.9 (*on* i.1.5); ŚivaS. 1.77; अपां हि सावयवस्य वस्तुनः आर्द्रीभावकरणेन ... सामर्थ्यम् GītāBh. (Śaṅ.) 40.11 (*on* 2.23); द्रवत्वादि भवेदपाम् SarvaSiSaṁ. 4.13; अप् च निम्नदेशापेक्षया द्रवत्वात् स्यन्दते BrahmSūBh. (Bhā.) 110.28 (*on* ii.2.3); तेजस आपो जायन्ते BrahmSūBh. (Bhā.) 132.17 (*on* ii.3.11); PañcPra. 29.4; BrahmSūBh. (Rā.) 517.3 (*on* ii.3.11); VedāntDī. 119.9 (*on* ii.3.11); VedāntPāSau. 217.4 (*on* ii.3.10); रसमात्रा आपः AgniP. 17.5; अनाद्यनन्ता आपस्तेजांसि वायवः PārāSū. 24.13; पृथिव्यापः तथा तेजः पवनं पञ्च पूजयेत् NīlaP.595; ततः खं पवनस्ततः। तस्मात्तेजस्ततस्त्वापस्तेभ्योऽण्डमभवत् ViṣṇuDhaP. i.2.12; पृथिव्यप्तेजसामेकतमच्छायासमेत ... सिन्धुर, हे हे हल, दिव्यसामज मात्राशतं तिष्ठ तिष्ठ YaśasCam. i.487.6; भूम्यप्तेजोभिरनुष्णाशीतशीतोष्णैरारब्धोऽपि तदन्यस्पर्शः स्यात् NayaVi. 206.2 (*on* i.1.5); भूतानां पृथिव्यप्तेजोवायुनभसामात्मनां वैशेषिकगुणयोगः NyāyKa. 24.23; आपो रसरूपस्पर्शात्मिकाः सूक्ष्माः Bhām. 404.19 (*on* ii.2.16); 414.7 (*on* ii.2.18); पृथिव्यपो वियत्तेजो मरुच्च ...। पञ्चभूतात्मकं वज्रम् YuktiKa. 96.18; आपः शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाः TriBrU.1; मनः तादृग्गुणगतं रसतन्मात्रवेदनम्। क्षणाद्येतत्यपां शैत्यं जलसंवित्ततो भवेत् MahāU. 5.150; YogVā. iv.44.21; उत्पद्यन्ते ततश्चापः SaurP. 21.15; पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुराकाशमेव च। एतेषां हि समायोगः शरीरं पाञ्चभौतिकम् ŚivaP. v.26.5 (436A.15); vi.14.43 (489B.16); अपामेव भूतानन्तरसंसृष्टानामात्मनस्तु तत्परिष्वङ्गमात्रम् GītāBh. (Rā.) 437.11 (*on* 8.22); अप्तेजसोः ... प्रमाणे न विरुध्येते VedāntDī. 224.20 (*on* iv.1.13); न ह्यद्भ्यो मेदिनी निबिडेति न प्रशिथिलावयवा NyāyVārPari. 705.4; तन्मात्रेभ्यस्तु जातानि खानिलाग्न्यब्धराः ĪśānŚiPa. ii.1.105; आदौ पृथ्वी ततोऽधस्तादापः SamarāSū. 4.10; तत्र स्पर्शनेन्द्रियम् ... पृथिव्यप्तेजोवायुवनस्पतीनाम् PramāMī. 17.5 (*on* i.1.21); 27.25 (*on* i.1.32); पृथिव्यप्तेजःसमीरेभ्यः समुद्भवति चेतना TriṣaŚaPuC. i.1.331; i.1.161; तामसात्पञ्चभूतानि ... तस्मादापोऽभवन् शुचीः SātvaT. 1.24; अप्तेजसोश्च कार्यं यथाशब्दमङ्गीकर्तव्यम् BrahmSūBh. (Ma.) 43B.2 (*on* ii.4.22); VedāntKau. 252.25 (*on* ii.4.20); TattvPrakā. 134B.11 (*on* ii.4.22); BrahmSūBh. (Śrī.) ii.190.7 (*on* ii.4.18); अपामप्त्वं न वैधर्म्यम् TarkSaṁ. (Ā.) 36.3; यद्युपचितगुणाः परमाणवः तदा पृथिव्यप्तेजोवायूनां तुल्यतापत्तिः VedāntPāSau. 189.17 (*on* ii.2.16; तस्मादापः। शीतस्पर्शवत्त्वं, निर्गन्धत्वे सति विशिष्टरसवत्त्वं इत्यादि तल्लक्षणम् NyāySiA.201.7; VedāntRaMañ.1.3 (29.7); Kuval.110 (15); तेजोऽबन्नाकाशानामनित्यत्वमुक्त्वा वायोर्नित्यत्वोक्तिरयुक्ता स्यात् TattvPrakā. 109A.3 (*on* ii.3.8); अपां हि तर्पकत्वं धर्मः TattvPrakā. 134B.6 (*on* ii.4.22); 208A.8 (*on* iv.2.5); अप्तेजसोरिवाचेतनेऽपि प्रधाने गौणोऽयमीक्षतिः NyāySu. (Ja.) 119A. 13 (*on* i.1.5); 168B.5 (*on* i.2.6); पृथिव्यप्तेजसां तत्र नभस्वन्नभसोरपि। यथोत्तरं दशगुणानतीत्यावरणान् क्षणात् YogVā. iii.30.1; पृथिवीमप्सु संहरेत् MahNirvāT. 5.95; आद्यतत्त्वं विद्धि तेजः ... अपस्तृतीयम् ... कुलं तत्त्वानि पञ्च च MahNirvāT. 7.109; भूम्यबग्निवायुप्रपञ्चे जाते ... सर्वसाक्षी सर्वं सन् पश्यन्नास्ते ŚaṅkaVi. (Ā.) 203.7; तेजोऽभिमानी रुद्रोऽपः सृजति BrahmSūBh. (Śrī.) ii.184.5 (*on* ii.4.17); पृथिव्यप्तेजसां प्रत्यक्षाणामेवारब्धं शरीरं प्रत्यक्षं स्यात् Upask. 211.4 (*on* iv.2.3); पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशविज्ञानधातुषु ... येयमेकसंज्ञा ... सेयमविद्या SarvaDaKau. 110.12; आपः स्निग्धाः शरीरं न क्लेदयन्ति YogSā. 59.2 (3); ओषधीश्च सृष्ट्वापोऽन्नं सृजति AṇuBh. 143.21 (*on* ii.3.12); एकैकभूतेभ्यः ... इन्द्रियद्वयं जायते ... अद्भ्यो रसनपायू SiddhāBi. 97.4; पृथिव्यप्तेजसां चक्षुस्त्वगिन्द्रियाभ्यां संयोगात् ग्रहणम् MānaMe. 12.9; महत्यापो, महत्तेजो, महान् वायुश्चोत्पद्यते GoviBh. 120.5 (*on* ii.2.11); **1Riii** water as one of the three elements of creation 'तदैक्षत' 'तत्तेजोऽसृजत' इति च तेजोऽबन्नानां सृष्टिमुक्त्वा ... आह BrahmSūBh. (Śaṅ.) 41.14 (*on* i.1.6); Nyāyāmṛ. 599A.13; ŚivārkaMaDī. i.503.17 (*on* i.3.42); तेजोऽबन्नलक्षणा भूतप्रकृतिः ... विकारजातं जनयति BrahmSūBh. (Śaṅ.) 243.14 (*on* i.4.10); 497.18 (*on* ii.4.4); अपरोक्षज्ञानयोग्यानि पृथिव्यप्तेजांसि LalitāTriBh. 332.3 (*on* 45); तेजोऽबन्नानामेव त्रिवृत्करणस्य विवक्षितत्वात् Bhām. 127.20 (*on* i.1.5); तेजोऽबन्नानामपि परमात्मैवात्मा BrahmSūBh. (Rā.) 173.10 (*on* i.1.6); त्रिवृत्कृतैस्तेजोऽबन्नैरण्डमुत्पाद्य पश्चाच्चतुर्मुखसृष्टेः VedāntSā. (Rā.) 232.6 (*on* ii.4.17); VedāntDī. 138.9 (*on* ii.4.17); BrahmSūBh. (Śrī.) ii.188.4 (*on* ii.4.17); तेजोऽबन्नानाम् ... अजत्वं न सिध्यति SarvaDaSaṁ. 16.20; तेजोऽबन्नानां त्रयाणामेव सृष्टिः श्रूयते VedāntKau. 212.15 (*on* ii.3.1); तच्छब्दस्य मुख्यार्थः ... तेजोऽबन्नानां स्रष्टा NyāySu.(Ja.) 101B.4 (*on* i.1.2); 120A.6 (*on* i.1.5); त्रयाणां तेजोऽबन्नानां तदस्मिन् कार्योपलब्धेः पुनश्च त्र्यात्मकः त्रिधातुत्वात् ŚaṅkaVi. (Ā.) 230.6; **1Riv** water as one of the four elements of creation लोकायतिकपक्षे तु तत्त्वं भूतचतुष्टयम्। पृथिव्यापस्तथा तेजो वायुरित्येव नापरम् SarvaSiSaṁ. 2.1; TātpaṬ. (Vā.) 32.15; PraboCan. 2.18 (27.19); **1Rv** water as the body consisting of five elements अद्भ्यः अबुपलक्षितेभ्यः पञ्चमहाभूतेभ्यः सकाशादुत्पन्नाः अपः पाञ्चभौतिकं देहमन्तरिक्षे हृदयाकाशे शिश्रियाते ... उभौ देवौ BhārBhāDī. *on* v.45.3; **1Si** water as one of the nine substances अग्नेर्यथा ह्यौष्ण्यमपां द्रवत्वं तद्वत् प्रवृत्तौ प्रकृतिं वदन्ति BuddhaC. 9.57; पृथिव्यापस्तेजो वायुराकाशं कालो दिगात्मा मन इति